

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з наукової роботи
Запорізького національного університету
Д.С. ЯРИМБАШ
_____ 2026 р.

ВИТЯГ

з протоколу фахового семінару кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету від 26.05.2026 р. № 11

Присутні: д.ю.н., професор, в.о. декана юридичного факультету Запорізького національного університету Коломоєць Т.О., д.ю.н, професор, професор кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету Курінний Є.В., д.ю.н., професор, професор кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету Верлос Н.В., к.ю.н., доцент, доцент кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету Омельянчик С.В., доктор філософії у галузі права (PhD), доцент, доцент кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету Титаренко М.В., доктор філософії у галузі права (PhD), викладач кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету Франковська С.А., д.ю.н, професор, завідувач кафедри публічного права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича Ковбас І.В., здобувач кафедри конституційного та адміністративного права Павчук І.С.

Головуючий: д.ю.н., професор, завідувач кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету Колпаков В.К.

Секретар: доктор філософії у галузі права (PhD), старший викладач кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету Євтушенко Д.С.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ: обговорення основних наукових результатів дисертації **Павчука Ігоря Славійовича** на тему «**Адміністративні повноваження військових адміністрацій в Україні: правовий вимір**», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право», для їх апробації та оцінки їх новизни, теоретичного та практичного значення.

СЛУХАЛИ: здобувача **Павчука І.С.** про результати виконаного наукового дослідження.

Здобувач стисло виклав основні наукові положення та теоретичні висновки, що стосуються адміністративно-правового статусу, функцій та повноважень військових адміністрацій в Україні в умовах правового режиму воєнного стану. У подальшому доповідач акцентував увагу на результатах комплексного дослідження особливостей функціонування системи публічного адміністрування в умовах збройної агресії, трансформації ролі органів публічної влади та необхідності адаптації адміністративно-правових механізмів до викликів воєнного часу.

У продовженні доповідач зосередив увагу на адміністративно-правовій природі військових адміністрацій, їх місці у системі органів виконавчої влади, особливостях формування та реалізації їх компетенції, а також проблемах нормативно-правового забезпечення їх діяльності. Окремо було охарактеризовано правовий статус військових адміністрацій як тимчасових органів виконавчої влади загальної компетенції, створених для забезпечення реалізації заходів воєнного стану, оборони, громадської безпеки, цивільного захисту та захисту прав громадян.

Доповідачем продемонстровано результати дослідження функцій, компетенції та адміністративних повноважень військових адміністрацій. Зокрема, запропоновано авторську класифікацію їх функцій, визначено особливості реалізації повноважень у сферах національної безпеки, оборони, громадської безпеки, захисту критичної інфраструктури, соціального захисту населення та забезпечення функціонування територій в умовах воєнного стану. Охарактеризовано специфіку поєднання військових і цивільних елементів публічного адміністрування, що є характерною ознакою діяльності військових адміністрацій.

Особливу увагу здобувач приділив проблемам взаємодії військових адміністрацій та органів місцевого самоврядування, дослідив питання розмежування їх повноважень, особливості реалізації військово-цивільних відносин та ризики надмірної централізації влади в умовах воєнного стану. За результатами дослідження обґрунтовано необхідність удосконалення законодавчого регулювання діяльності військових адміністрацій, чіткого визначення їх місця у системі публічного адміністрування та запровадження ефективних механізмів взаємодії з органами місцевого самоврядування.

Автором запропоновано напрями вдосконалення адміністративно-правового статусу військових адміністрацій, нормативно-правового забезпечення їх діяльності та моделі трансформації військових адміністрацій після припинення воєнного стану з урахуванням потреб повоєнного відновлення держави та міжнародного досвіду

Завершивши доповідь, здобувач відповів на **запитання учасників фахового семінару.**

Колпаков В.К., д.ю.н., професор: Якими основними ознаками характеризуються військові адміністрації як суб'єкти публічного адміністрування в Україні?

Павчук І.С., здобувач: Дякую за запитання. У дисертації обґрунтовано, що військові адміністрації характеризуються низкою специфічних ознак. По-перше, вони є юридичними особами публічного права, наділеними спеціальними адміністративними повноваженнями. По-друге, це тимчасові органи публічного адміністрування, створені на період дії воєнного стану. По-третє, вони функціонують як єдиначальні органи виконавчої влади загальної компетенції. По-четверте, для них характерне подвійне підпорядкування органам державної влади та військового управління. По-п'яте, їх кадровий склад має змішаний характер та включає як державних службовців, так і військовослужбовців. Сукупність зазначених ознак визначає їх особливе місце в системі публічного адміністрування.

Верлос Н.В., д.ю.н., професор: У чому полягає специфіка функцій військових адміністрацій в умовах воєнного стану?

Павчук І.С., здобувач: Дякую за запитання. Специфіка функцій військових адміністрацій полягає у поєднанні традиційних військових та цивільних функцій публічного адміністрування. Вони одночасно забезпечують реалізацію заходів національної безпеки та оборони, здійснюють правоохоронну діяльність, координують роботу суб'єктів публічної влади, виконують контрольні функції та сприяють економічній стабільності територій. Крім того, частина їх функцій має муніципальний характер, оскільки їм передано окремі повноваження органів місцевого самоврядування. Саме таке поєднання військових і цивільних функцій є унікальним для сучасної системи публічного адміністрування України.

Курінний Є.В., д.ю.н., професор: Які основні проблеми взаємодії військових адміністрацій та органів місцевого самоврядування виявлено під час дослідження?

Павчук І.С., здобувач: Дякую за запитання. Проведене дослідження дозволило встановити наявність низки проблем у взаємодії військових адміністрацій та органів місцевого самоврядування. Насамперед це нечітке розмежування повноважень між зазначеними суб'єктами, що призводить до дублювання функцій та конфліктів компетенції. Додатковою проблемою є відсутність належних механізмів політичної відповідальності військових адміністрацій перед територіальними громадами. Також негативний вплив має практика концентрації повноважень місцевих рад, виконавчих органів та голів громад у начальників військових адміністрацій. На мою думку, вирішення цих проблем потребує чіткого законодавчого розмежування безпекових та самоврядних повноважень.

Титаренко М.В., доктор філософії у галузі права (PhD), доцент: Які напрями вдосконалення правового регулювання діяльності військових адміністрацій Ви вважаєте найбільш актуальними?

Павчук І.С., здобувач: Дякую за запитання. Найбільш актуальними напрямиами вдосконалення правового регулювання діяльності військових адміністрацій слід визнати систематизацію законодавства про воєнний стан та військові адміністрації, усунення прогалин у визначенні їх адміністративно-

правового статусу та компетенції, розроблення концепції взаємодії військових адміністрацій з органами місцевого самоврядування, а також законодавче визначення механізму трансформації військових адміністрацій у цивільні органи після завершення воєнного стану. Важливим також є врахування міжнародного досвіду та забезпечення балансу між потребами національної безпеки і принципами місцевої демократії.

ВИСТУПИЛИ: науковий керівник здобувача д.ю.н., професор Ковбас І.В., а також д.ю.н., професор Колпаков В.К., д.ю.н., професор Курінний Є.В., доктор філософії у галузі права (PhD) Євтушенко Д.С., к.ю.н., доцент Омельянчик С.В., д.ю.н., професор Верлос Н.В.

Після відповідей на запитання учасників фахового семінару було озвучено **висновок наукового керівника** Ковбаса І.В. з оцінкою роботи здобувача у процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи й індивідуального навчального плану.

Науковий керівник здобувача Ковбас І.В. зазначив, що здобувач повною мірою опанував освітню складову освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». Освітня складова індивідуального плану виконувалась своєчасно та на високому рівні, що дозволило здобувачу сформувати належні теоретичні знання, практичні навички та професійні компетентності, необхідні для самостійного здійснення наукових досліджень і розв'язання складних науково-практичних проблем у сфері адміністративного права. Результати проведеного дисертаційного дослідження свідчать про достатній рівень володіння здобувачем методологією наукового пізнання, здатність до критичного аналізу наукових концепцій та формування власних науково обґрунтованих висновків і пропозицій. У процесі підготовки дисертації здобувачем було опрацьовано значний масив нормативно-правових актів, наукових праць вітчизняних та зарубіжних учених, матеріалів правозастосовної практики, аналітичних і статистичних джерел, що стосуються функціонування системи публічного адміністрування в умовах воєнного стану, діяльності військових адміністрацій, їх адміністративно-правового статусу та повноважень. Під час виконання дослідження здобувач неухильно дотримувався принципів академічної доброчесності та наукової етики.

Науковий керівник особливо відзначив відповідальність, наполегливість та високий рівень самостійності здобувача. У ході роботи над дисертацією Павчук І.С. продемонстрував здатність до самостійного формулювання наукових проблем, визначення шляхів їх вирішення, критичного переосмислення існуючих наукових підходів та розроблення власних пропозицій щодо вдосконалення адміністративно-правового регулювання діяльності військових адміністрацій в Україні. Дослухаючись до загальних рекомендацій наукового керівника, здобувач самостійно здійснював планування, організацію та коригування процесу наукового дослідження, що свідчить про сформованість його як науковця. У дисертаційній роботі

комплексно досліджено адміністративно-правову природу військових адміністрацій, визначено їх місце у системі публічного адміністрування, розкрито особливості адміністративно-правового статусу, функцій, компетенції та повноважень в умовах правового режиму воєнного стану. Значну увагу приділено питанням взаємодії військових адміністрацій з органами місцевого самоврядування, виявленню проблем нормативно-правового регулювання та формуванню пропозицій щодо його вдосконалення. Отримані результати мають як теоретичне, так і практичне значення для розвитку науки адміністративного права та удосконалення законодавства у сфері публічного адміністрування в умовах воєнного стану.

За результатами виконання дисертаційної роботи є всі підстави вважати, що дана наукова праця є одним із перших комплексних вітчизняних досліджень, присвячених адміністративно-правовому статусу та повноваженням військових адміністрацій в Україні в умовах воєнного стану. Сформульовані автором наукові положення, висновки та пропозиції характеризуються науковою новизною, мають теоретичне значення та практичну спрямованість.

Зважаючи на викладене, науковий керівник здобувача доктор юридичних наук, професор Ковбас І.В. вважає, що наукова кваліфікація Павчука Ігоря Славійовича відповідає вимогам, які ставляться до здобувача ступеня доктора філософії, а дисертація «Адміністративні повноваження військових адміністрацій в Україні: правовий вимір» може бути рекомендована до прийняття до розгляду спеціалізованою вченою радою.

Долучившись до обговорення **основних наукових результатів дисертації**, доктор філософії у галузі права (PhD), старший викладач кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету **Євтушенко Д.С.** відзначила, що здобувачу вдалося досягти поставленої мети дослідження, яка полягала у комплексному науковому осмисленні адміністративно-правового статусу та повноважень військових адміністрацій в Україні, визначенні їх місця у системі публічного адміністрування та формуванні науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення нормативно-правового регулювання їх діяльності. Особливої уваги, на думку науковця, заслуговує дослідження особливостей функціонування військових адміністрацій в умовах воєнного стану, аналіз їх взаємодії з органами місцевого самоврядування та розроблення пропозицій щодо вдосконалення законодавства у цій сфері. Водночас було підкреслено, що динамічний розвиток законодавства про воєнний стан та практики діяльності військових адміністрацій зумовлює необхідність подальших наукових досліджень відповідної проблематики.

Висловлюючи свою позицію щодо наукового рівня дисертації, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету **Колпаков В.К.** зазначив, що дисертаційна робота Павчука І.С. характеризується логічною структурою та послідовністю викладу матеріалу. Автором належним чином опрацьовано теоретичні підходи до розуміння

публічного адміністрування в умовах воєнного стану, адміністративно-правового статусу військових адміністрацій, їх функцій, компетенції та повноважень. Здобувач аргументовано аналізує існуючі наукові позиції, критично оцінює окремі законодавчі положення та формує власні наукові висновки і пропозиції, які доповнюють сучасну доктрину адміністративного права та можуть бути використані у правотворчій і правозастосовній діяльності.

Позитивними характеристиками наукового дослідження здобувача, що дістали схвальний відгук доктора юридичних наук, професора, професора кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету **Курінного Є.В.**, є належним чином побудована структура дисертації, яка забезпечила комплексне та послідовне дослідження адміністративно-правових аспектів діяльності військових адміністрацій в Україні. Здобувачем досліджено особливості функціонування системи публічного адміністрування в умовах воєнного стану; проаналізовано адміністративно-правову природу та місце військових адміністрацій у системі органів публічної влади; визначено особливості їх адміністративно-правового статусу; розкрито функції, компетенцію та адміністративні повноваження військових адміністрацій; здійснено аналіз їх взаємодії з органами місцевого самоврядування; обґрунтовано перспективні напрями вдосконалення нормативно-правового регулювання діяльності військових адміністрацій та їх місця у системі публічного адміністрування в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення держави.

Курінний Є.В. також звернув увагу на належний рівень апробації результатів дослідження. Основні положення дисертації оприлюднені у наукових статтях, опублікованих у фахових виданнях України та зарубіжному науковому виданні, а також апробовані під час участі здобувача у міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, круглих столах і правничих форумах. Це свідчить про достатній рівень наукової дискусії навколо отриманих результатів та їх актуальність для сучасної науки адміністративного права.

Учасники обговорення відзначили, що висновки та пропозиції здобувача характеризуються науковою новизною, належним рівнем теоретичного обґрунтування та практичною значущістю, а результати дослідження можуть бути використані у процесі вдосконалення законодавства України, діяльності органів публічної влади та подальшого розвитку науки адміністративного права.

УХВАЛИЛИ:

1. Визнати, що результати дисертації **Павчука Ігоря Славійовича** на тему «**Адміністративні повноваження військових адміністрацій в Україні: правовий вимір**», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право» (галузь знань 08 «Право»), мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

2. Рекомендувати рецензентам д.ю.н., професору Кушніру С.М., доктору філософії у галузі права (PhD), доценту Титаренко М.В. під час проведення попередньої експертизи результатів дисертації **Павчука Ігоря Славійовича** на тему «**Адміністративні повноваження військових адміністрацій в Україні: правовий вимір**», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право» (галузь знань 08 «Право»), взяти до уваги підсумки цього фахового семінару.

Головуючий:

д.ю.н., професор,
завідувач кафедри конституційного
та адміністративного права

Запорізького національного університету

Валерій КОЛПАКОВ

Секретар:

доктор філософії у галузі права (PhD),
старший викладач кафедри
конституційного та адміністративного права

Запорізького національного університету

Дар'я ЄВТУШЕНКО

Підпис
Свідчую

НАЧАЛЬНИК
ВІДДІЛУ КАДРІВ

ВИСНОВОК ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

**Павчука Ігоря Славійовича на тему «Адміністративні повноваження
військових адміністрацій в Україні: правовий вимір», що подана на
здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 081 – «Право» (галузь знань 08 «Право»)**

Дисертація **Павчука Ігоря Славійовича** на тему «Адміністративні повноваження військових адміністрацій в Україні: правовий вимір», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право» (галузь знань 08 «Право»), виконана у Запорізькому національному університеті.

Для підготовки висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації **Павчука Ігоря Славійовича** на тему «Адміністративні повноваження військових адміністрацій в Україні: правовий вимір» Вченою радою Запорізького національного університету визначено, що попередня експертиза дисертації проводитиметься на базі юридичного факультету Запорізького національного університету та призначено двох рецензентів:

1) доктора юридичних наук, професора, проректора з навчально-виробничої роботи та матеріально-технічного забезпечення Запорізького національного університету Кушніра С.М.;

2) доктора філософії у галузі права (PhD), доцента, доцента кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету Титаренко М.В.

Ступінь актуальності теми дисертації

Здобувачем належним чином обґрунтовано актуальність та важливість наукового дослідження адміністративних повноважень військових адміністрацій в Україні в умовах правового режиму воєнного стану. У роботі висвітлено зв'язок теми дисертації із сучасними тенденціями розвитку системи публічного адміністрування, потребами забезпечення національної безпеки та оборони держави, а також процесами трансформації організаційно-правових засад діяльності органів публічної влади в умовах збройної агресії проти України.

Зокрема, здобувач звертає увагу на те, що повномасштабне вторгнення російської федерації та запровадження правового режиму воєнного стану зумовили необхідність створення нових механізмів публічного адміністрування, здатних забезпечити належне функціонування держави, реалізацію заходів національної безпеки та оборони, підтримання правопорядку, захист прав і свобод громадян, а також безперервність надання публічних послуг населенню. Одним із таких інститутів стали військові адміністрації, які набули особливого значення у системі публічної влади та фактично стали ключовими суб'єктами управління на відповідних територіях.

Військові адміністрації є новим для української правової системи інститутом, який поєднує у своїй діяльності елементи публічного

адміністрування, місцевого самоврядування та військового управління. Наділення цих органів широкими адміністративними повноваженнями обумовлює необхідність ґрунтовного наукового аналізу їх адміністративно-правового статусу, компетенції, функцій та особливостей взаємодії з іншими суб'єктами публічного адміністрування. Особливої актуальності набувають питання розмежування повноважень військових адміністрацій та органів місцевого самоврядування, забезпечення балансу між централізацією влади та принципами місцевої демократії, а також визначення перспектив розвитку цього інституту після завершення воєнного стану.

Таким чином, актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена: по-перше, необхідністю формування сучасних наукових підходів до розуміння місця військових адміністрацій у системі публічного адміністрування України; по-друге, потребою вдосконалення адміністративно-правового регулювання їх діяльності в умовах воєнного стану; по-третє, необхідністю забезпечення ефективної взаємодії військових адміністрацій з органами державної влади та місцевого самоврядування; по-четверте, потребою вироблення науково обґрунтованих рекомендацій щодо удосконалення законодавства та практики реалізації адміністративних повноважень військових адміністрацій в умовах сучасних безпекових викликів та повоєнного відновлення держави.

З огляду на належність досліджуваної проблематики до предмета науки адміністративного права, вагоме значення для формування теоретичної основи дослідження мають праці провідних вітчизняних учених-адміністративістів, присвячені проблемам публічного адміністрування, адміністративно-правового статусу органів публічної влади, функціонування системи виконавчої влади, правового режиму воєнного стану та забезпечення національної безпеки. Водночас питання адміністративно-правового статусу та повноважень військових адміністрацій залишаються недостатньо дослідженими в сучасній юридичній науці.

Незважаючи на наявність окремих наукових праць, присвячених проблемам функціонування органів публічної влади в умовах воєнного стану, особливостям діяльності військових та військово-цивільних адміністрацій, на сьогодні відсутнє комплексне адміністративно-правове дослідження адміністративних повноважень військових адміністрацій в Україні, їх місця у системі публічного адміністрування, функцій, компетенції та взаємодії з органами місцевого самоврядування. Саме це зумовлює високий ступінь актуальності теми дисертаційного дослідження та свідчить про його теоретичну і практичну значущість.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

За своєю спрямованістю та змістом тема дисертаційного дослідження відповідає положенням та вимогам Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» (ст. 3), Концепції адміністративної реформи України, затвердженої Указом Президента України від 22 липня 1998 р. № 810/98, Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392, законів України «Про правовий режим воєнного стану», «Про військово-цивільні адміністрації», «Про місцеве

самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації», «Про оборону України», «Про національну безпеку України», «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», «Про критичну інфраструктуру», «Про звернення громадян», «Про доступ до публічної інформації», «Про адміністративні послуги», «Про запобігання корупції», «Про центральні органи виконавчої влади» тощо. Підготовка дисертаційного дослідження здійснювалась відповідно до операційної цілі цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, затверджених Указом Президента України від 30.09.2019 № 722/2019, п. 1.2-1.3, 1.8 розділу I Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021-2025 роки, схваленої постановою Загальних зборів Національної академії правових наук України від 26 березня 2021 року № 12-21.

Дисертацію виконано в межах планової теми науково-дослідної роботи кафедри.

Внесок здобувача полягає у виявленні нових підходів до формування та реалізації цифрової політики України в умовах сучасних змін.

Мета і завдання дослідження.

Мета дисертаційного дослідження полягає у встановленні, на підставі комплексного аналізу чинного законодавства та наукових праць представників адміністративного права, концептуальних засад публічного адміністрування в правових умовах воєнного стану, обґрунтуванні адміністративно-правової природи, статусу та повноважень військових адміністрацій, їх взаємодії з іншими органами державної влади та місцевого самоврядування, а також на підставі виявлених під час дослідження теоретичних та практичних проблем подати обґрунтовані пропозиції та рекомендації щодо формування сучасної парадигми публічного адміністрування в умовах воєнного стану, сформулювати науково обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення адміністративно-правового статусу військових адміністрацій.

Для досягнення вказаної мети визначено такі **завдання**:

- окреслити основні інституційні зміни, які відбулися в Україні внаслідок запровадження воєнного стану;
- розкрити особливості механізму публічного адміністрування та охарактеризувати систему суб'єктів публічного адміністрування в умовах воєнного стану;
- встановити місце військових адміністрацій у системі суб'єктів публічного адміністрування в умовах воєнного стану;
- проаналізувати особливості організації діяльності військових адміністрацій в умовах воєнного стану;
- розкрити адміністративно-правовий статусу військових адміністрацій як суб'єктів публічного адміністрування;
- визначити особливості компетенції військових адміністрацій як суб'єктів публічного адміністрування;
- встановити специфіку завдань, функцій та адміністративних повноважень військових адміністрацій під час дії воєнного стану;
- запропоновано заходи з підвищення ефективності публічного адміністрування в умовах воєнного стану;

– виявити та окреслити основні проблеми адміністративно-правового статусу і повноважень військових адміністрацій як суб'єктів публічного адміністрування;

– обґрунтувати доцільність змін чинних підходів до організації системи публічного адміністрування в умовах воєнного стану.

Об'єктом дослідження є адміністративно-правові відносини, які виникають у процесі публічного адміністрування в умовах воєнного стану, відносини з приводу організації та функціонування військових адміністрацій, їх взаємодії з іншими органами державної влади та місцевого самоврядуванням.

Предметом дослідження є адміністративно-правовий статус та повноваження військових адміністрацій в умовах воєнного стану, їх місце в систему публічного адміністрування.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є принципи об'єктивності та науковості. У дисертаційній роботі використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання. Застосування загальнонаукових методів, зокрема аналізу та узагальнення, забезпечило детальне висвітлення змісту досліджуваних питань (*усі розділи дисертації*).

Діалектичний метод пізнання правових явищ став основою для аналізу їх розвитку та взаємозв'язків, що дозволило дослідити теоретичні засади й нормативні положення у сфері публічного адміністрування в умовах воєнного стану (*підрозділи 2.1, 2.2, 3.2*).

Аксіологічний метод використано для обґрунтування змісту та особливостей військової адміністрації як правової категорії, а також її організації та функціонування (*підрозділи 2.1, 2.2*). Компаративістський метод сприяв аналізу поглядів учених-адміністративістів щодо правового режиму воєнного стану, системи публічного адміністрування та адміністративної природи військових адміністрацій (*підрозділи 1.1, 1.2*).

Історико-правовий метод застосовано для висвітлення процесу формування військових адміністрацій, визначення їх правового статусу на законодавчому рівні та аналізу реформування законодавства про правовий режим воєнного стану (*підрозділи 2.1, 2.2, 4.2*).

Формально-юридичний метод використано для визначення компетенції та повноважень військових адміністрацій як суб'єктів публічного адміністрування, а також для формулювання пропозицій щодо вдосконалення їх статусу та повноважень. Цей метод дозволив розкрити понятійний апарат, проаналізувати особливості діяльності військових адміністрацій, а також нормативно-правові акти, що визначають їх місце в системі публічного адміністрування, функції та адміністративні повноваження (*підрозділи 2.1, 3.1, 3.2, 3.3*).

Структурно-функціональний метод застосовано для визначення ролі та місця військових адміністрацій у системі публічного адміністрування, аналізу їх взаємодії з органами місцевого самоврядування та розробки пропозицій щодо вдосконалення взаємодії з іншими суб'єктами публічного адміністрування (*підрозділи 1.1, 1.2, 4.1, 4.2*).

Метод системного аналізу дозволив визначити нормативну модель правового статусу військових адміністрацій, дослідити систему публічного

адміністрування як цілісну структуру, а також проаналізувати взаємозв'язок і взаємовплив суб'єктів публічного адміністрування в умовах воєнного стану (підрозділи 1.2, 3.1, 3.2, 3.3).

Порівняльно-правовий метод використано для зіставлення положень чинного законодавства України з проектами законодавчих змін, поданих до Верховної Ради України, щодо вдосконалення законодавства про воєнний стан (підрозділи 4.1).

Крім того, у дослідженні застосовано спеціальні методи наукового пізнання:

— аналітичний метод — для визначення механізмів адміністративно-правового регулювання діяльності військових адміністрацій в умовах воєнного стану (підрозділи 1.2, 2.3);

— метод тлумачення права — для з'ясування змісту норм, що регулюють організацію та діяльність публічної влади (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 3.3);

— методи моделювання та прогнозування — для розробки рекомендацій щодо вдосконалення законодавства у сфері публічного адміністрування (підрозділи 4.1);

— соціологічний метод — для аналізу умов і чинників, що впливають на функціонування системи публічної влади в умовах воєнного стану (підрозділи 1.1, 1.2).

Нормативною основою дослідження є Конституція України, закони України, акти Президента України та Кабінету Міністрів України, а також інші правові акти, норми яких регулюють відносини у сфері публічного адміністрування в умовах воєнного стану.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що дисертація є однією з перших спроб комплексно, з урахуванням досліджень адміністративно-правової науки з'ясувати особливості публічного адміністрування в умовах воєнного стану, обґрунтувати адміністративно-правову природу, статусу та повноважень військових адміністрацій, а також їх повноваження щодо взаємодії з іншими органами державної влади та місцевого самоврядування, розробити й обґрунтувати окремі положення і практичні рекомендації щодо подальших напрямів розвитку теорії нього інституту.

З метою удосконалення окремих норм щодо реалізації правового статусу та повноважень військових адміністрацій та їх взаємодії з органами державної влади та місцевого самоврядування пропонується внести зміни до Закон України від 12 травня 2015 року № 389-VII «Про правовий режим воєнного стану», а саме: 1) у зв'язку з необхідністю забезпечення безпеки та нормалізації життєдіяльності населення, а також з метою забезпечення повсюдності та безперервності публічної влади, гарантованої Конституцією України унормувати питання повсюдного збереження органів місцевого самоврядування; 2) уточнити норми, що регулюють питання здійснення військовими адміністраціями адміністративних повноважень та їх взаємодії з відповідними органами місцевого самоврядування, а у випадку відсутності чи

припинення останніх – унормувати особливості здійснення військовими адміністраціями функцій та повноважень відповідних органів місцевого самоврядування; 3) передбачити процедуру утворення після припинення чи скасування воєнного стану військово-цивільних, цивільних адміністрацій на територіях, де були утворені військові адміністрації.

У результаті дослідження сформульовано нові науково-обґрунтовані теоретичні положення та пропозиції. Основні з них наступні:

вперше:

- аргументовано адміністративно-правовий статус та природу військових адміністрацій як тимчасових місцевих органів виконавчої влади, які входить до системи органів виконавчої влади, в межах своїх повноважень здійснюють виконавчу владу на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці;

- доведено, що адміністративно-правові норми, які регулюють правовий статус військових адміністрацій не є системними, а зміст вказаного Закону України «Про правовий режим воєнного стану» є неповним, оскільки не враховує положення інших законодавчих актів, які регулюють діяльність зокрема місцевих державних адміністрацій у взаємодії із вищими центральними органами державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;

- запропоновану власну класифікація повноважень військових адміністрацій в залежності від природи їх реалізації та приналежності до сфери публічного адміністрування;

- наголошено на необхідності вдосконалення механізму взаємодії військових адміністрацій із органами місцевого самоврядування, а у випадку їх відсутності чи припинення діяльності – на необхідності розробки та прийняття законодавчих змін, які упорядковували би процедуру покладення функцій та повноважень органів місцевого самоврядування на відповідні військові адміністрації;

- сформульовано визначення адміністративно-правового статусу військових адміністрацій, який являє собою нормативно врегульований порядок їх утворення та функціонування, закріплення основних повноважень, напрямків їх діяльності та взаємодії з іншими органами державної влади та місцевого самоврядування щодо забезпечення публічного порядку та національної безпеки;

удосконалено:

- наукову концепцію та методологічний підхід до механізму адміністративно-правового регулювання діяльності органів публічної адміністрації в умовах воєнного стану;

- положення щодо адміністративно-правового статусу військових адміністрацій, порядку та фундаментальних умов їх створення;

- критерії розмежування адміністративно-правового статусу військових адміністрацій та військово-цивільних адміністрацій;

- концепцію щодо виділення функцій та повноважень військових адміністрацій в правових умовах воєнного стану;

– концепцію «військово-цивільні відносини», як систему відносин між інститутами публічного адміністрування, які охоплюють політичні, фінансово-економічні, соціальні та інші процеси у сфері національної безпеки і оборони;

– підхід щодо недопустимості припинення діяльності органів місцевого самоврядування у зв'язку введенням правового режиму воєнного стану;

дістали подальшого розвитку:

– положення про інституційний механізм публічного адміністрування в правових умовах воєнного стану;

– обґрунтування щодо поєднання військовими адміністраціями елементів «військових» та «цивільних» повноважень, які спрямовані на допомогу у виконанні поставлених перед Збройними силами України завдань (відсічі збройній агресії, вирішення місцевих соціально-економічних та суспільно-політичних проблем в умовах воєнного стану);

– концепція щодо виділення системи фундаментальних ознак військових адміністрацій;

– аргументація про те, що Конституція України не містить прямих норм щодо функціонування військових адміністрацій. Водночас вона містить норми, якими наділяє повноваженнями вищі органи державної влади у сфері забезпечення національної безпеки та оборони;

– концепція організація системи публічного адміністрування в правових умовах воєнного стану. Аргументовано, що публічна влада в умовах воєнного стану базується на двох центрах публічної влади – військових адміністраціях та місцевому самоврядуванню;

– положення щодо доцільності внесення змін до окремих законодавчих актів з метою вдосконалення організаційно-правового забезпечення діяльності військових адміністрацій. Зокрема, пропонується доповнити частину першу статті 106 Конституції України пунктом, який надавав би Президенту України повноваження утворювати тимчасові органи державної виконавчої влади в умовах воєнного або надзвичайного стану, а також, у виняткових випадках, покладати на них повноваження органів місцевого самоврядування.

Практичне значення отриманих результатів полягає в їхній науковій та прикладній значущості, що дозволяє використовувати їх у таких сферах:

– *науково-дослідницька діяльність*: результати дисертаційного дослідження можуть слугувати основою для подальшого вивчення та розвитку відповідної проблематики.

– *правотворчість*: пропозиції, сформульовані в дослідженні, можуть бути застосовані для вдосконалення адміністративного законодавства, зокрема в частині уточнення адміністративно-правового статусу та повноважень військових адміністрацій.

– *практична діяльність*: результати сприяють покращенню адміністративно-правового регулювання діяльності військових адміністрацій.

– *навчальний процес*: отримані дані можуть бути використані в курсах «Конституційне право України», «Адміністративне право України», а також у дисциплінах вільного вибору та спеціалізованих курсах.

Дисертація написана грамотною українською мовою, стиль викладення матеріалу відповідає прийнятому в науковій літературі (точність, логічність, лаконічність, зрозумілість, зв'язаність, цілісність, завершеність).

Наукові публікації, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, та повнота опублікування результатів дисертації.

В яких опубліковані основні результати дисертації:

1. Павчук І. С. Адміністративні повноваження військових адміністрацій та органів місцевого самоврядування у період воєнного стану. *Академічні візії*. 2025. № 44. С. 1–11. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17148007>.
2. Павчук І. С. Концептуальні засади адміністративно-правового статусу військових адміністрацій в Україні. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2023. № 3. С. 157–165. DOI: <https://doi.org/10.32850/sulj.2023.3.26>.
3. Ковбас І. В., Павчук І. С. Новели адміністративно-процедурного законодавства України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 1. С. 573–576. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-1/133>.
4. Pavchuk I. S. The administrative and legal status of military administrations in Ukraine depending on the order of their creation. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2024. № 2. P. 91–98. DOI: <https://doi.org/10.61345/1339-7915.2024.2.16>.

Які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Павчук І. С. Військові адміністрації та органи місцевого самоврядування в правових умовах воєнного стану. *Стандарти належного адміністрування: європейські підходи та впровадження в Україні* : збірник тез за матеріалами панельної дискусії VIII Харківського міжнародного юридичного форуму, м. Харків, 25 вересня 2024 р. Харків : НЮУ імені Ярослава Мудрого, 2024. С. 62–70.
2. Павчук І. С. Адміністративно-правовий статус військових адміністрацій та військово-цивільних адміністрацій. *Гуманітарні стандарти правових систем у сучасному світі: виклики, рішення, тенденції* : матеріали міжнародного науково-практичного конгресу / за заг. ред. Т. О. Коломоєць ; м. Запоріжжя, 16 травня 2024 р. ; у 2 ч. Запоріжжя : ЗНУ, 2024. Ч. 2. С. 162–165.
3. Павчук І. С. Адміністративно-правові аспекти діяльності військових адміністрацій. *Права людини та публічне врядування* : матеріали VI Міжнародного правничого форуму, м. Чернівці, 9 червня 2023 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. С. 232–234.
4. Павчук І. С. Види військових адміністрацій та їх адміністративно-правовий статус. *Публічна влада: проблеми реалізації повноважень в умовах воєнного стану та відбудовного періоду* : матеріали

міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 22 лютого 2024 р. / редкол.: Васильченко О., Діхтієвський П., Коломєць Т. та ін. Київ : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2024. С. 120–123.

5. Павчук І. С. Механізм адміністративно-правового регулювання діяльності органів публічної адміністрації в умовах воєнного стану. *Публічна служба: нова архітектура та стратегії для деокупованих територій* : збірник наукових праць за матеріалами всеукраїнського круглого столу, м. Харків, 23 червня 2023 р. Харків : Друкарня Мадрид, 2023. С. 217–224.

6. Павчук І. С. Обмеження прав людини та основоположних свобод в умовах воєнного стану. *Еволюція доктрини адміністративного права в Україні* : збірний тез доповідей та повідомлень за матеріалами круглого столу, присвяченого 30-річчю Національної академії правових наук України, м. Харків, 19 травня 2023 р. Харків : НЮУ імені Ярослава Мудрого, 2023. С. 98–101.

7. Павчук І. С. Окремі аспекти адміністративно-правового статусу начальника обласної військової адміністрації. *Гарантії та забезпечення прав людини в Україні: становлення, розвиток та перспективи* : збірник тез доповідей та повідомлень за матеріалами круглого столу, присвяченого Міжнародному дню прав людини, м. Харків, 4 грудня 2022 р. Харків : НЮУ імені Ярослава Мудрого, 2022. С. 72–75.

8. Павчук І. С. Перспективи удосконалення нормативно-правового регулювання адміністративних повноважень військових адміністрацій в Україні. *Права людини та публічне врядування* : матеріали VIII Міжнародного правничого форуму, м. Чернівці, 30 травня 2025 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. С. 292–296.

9. Павчук І. С. Функції військових адміністрацій в Україні: адміністративно-правова характеристика. *Права людини та публічне врядування в сучасних умовах* : матеріали VII Міжнародного правничого форуму, м. Чернівці, 28 травня 2024 р. / уклад.: І. В. Ковбас, І. І. Бабін, О. І. Ющик та ін. Чернівці : Технодрук, 2024. С. 260–263.

Повнота опублікування результатів дисертації засвідчується таблицею 1.

Таблиця 1 – Повнота опублікування результатів дисертації

№	Наукова публікація здобувача		Підрозділи дисертації, що висвітлюються
	Назва	Видання	
Наукові фахові видання України			
1.	Адміністративні повноваження військових адміністрацій та	<i>Академічні візії</i> . 2025. № 44. С. 1–11. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.17148007 .	п. 3.1 п. 3.2 п. 3.3 п. 4.1

№	Наукова публікація здобувача		Підрозділи дисертації, що висвітлюються
	Назва	Видання	
	органів місцевого самоврядування у період воєнного стану		
2.	Концептуальні засади адміністративно-правового статусу військових адміністрацій в Україні	<i>Південноукраїнський правничий часопис.</i> 2023. № 3. С. 157–165. DOI: https://doi.org/10.32850/sulj.2023.3.26	п. 2.1 п. 2.2 п. 2.3
3.	Новели адміністративно-процедурного законодавства України	<i>Юридичний науковий електронний журнал.</i> 2023. № 1. С. 573–576. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-1/133 .	п. 1.1 п. 1.2
4.	The administrative and legal status of military administrations in Ukraine depending on the order of their creation.	<i>Visegrad Journal on Human Rights.</i> 2024. № 2. P. 91–98. DOI: https://doi.org/10.61345/1339-7915.2024.2.16 .	п. 1.3 п. 2.1 п. 4.1 п. 4.2

ВИСНОВОК

Ознайомившись із дисертацією Павчука Ігоря Славійовича на тему «Адміністративні повноваження військових адміністрацій в Україні: правовий вимір» та науковими публікаціями, в яких висвітлені основні наукові результати дисертації, а також взявши до уваги підсумки фахового семінару, вважаємо, що:

1. Дисертація Павчука Ігоря Славійовича на тему «Адміністративні повноваження військових адміністрацій в Україні: правовий вимір» є фундаментальним науковим дослідженням з актуальних питань, характеризується єдністю змісту, містить наукові результати, яким властива наукова новизна, теоретичне та практичне значення, а отже свідчить про істотний внесок здобувача у розвиток правової науки.

2. Дисертація Павчука Ігоря Славійовича на тему «Адміністративні повноваження військових адміністрацій в Україні: правовий вимір» може бути рекомендована до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право» (галузь знань 08 «Право») у разовій спеціалізованій вченій раді.

Рецензент:

**проректор з навчально-виробничої роботи
та матеріально-технічного забезпечення
Запорізького національного університету,
доктор юридичних наук, професор**

Сергій КУШНІР

Рецензент:

**доцент кафедри конституційного та адміністративного права
Запорізького національного університету,
доктор філософії у галузі права (PhD), доцент**

Марина ТИТАРЕНКО

Кушніра Сергія
Підпис
засвідчую
Титаренко Марини

**НАЧАЛЬНИК
ВІДДІЛУ КАДРІВ**

Ірина Маслова